

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/148/2017
Identifikačné číslo spisu: 1109256501
Dátum vydania rozhodnutia: 14.09.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Emil Franciscy
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:1109256501.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne JUDr. L. V., bývajúcej v U., zastúpenej JUDr. Štefanom Čakvárim, advokátom so sídlom v Bratislave, Vázovova č. 9/a, proti žalovanému Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné námestie č. 13, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 26 C 323/2009, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 17. mája 2016 sp. zn. 5 Co 489/2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 17. mája 2016 sp. zn. 5 Co 489/2012 a tiež rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 24. júla 2012 č.k. 26 C 323/2009-48; vec vracia Okresnému súde Bratislava I na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 24. júla 2012 č.k. 26 C 323/2009-48 zamietol žalobu a rozhodol o trovách konania. Vychádzal z toho, že žalobkyňa sa podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom a tiež podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov domáhala náhrady škody, ktorá jej bola spôsobená nezákonným trestným stíhaním skončeným jej oslobodením spod obžaloby, avšak žalobu podala nie proti štátu, ale proti tomu, kto z hľadiska hmotnoprávneho nie je pasívne vecne legitimovaný. V okolnostiach daného sporu nepredstavuje nedostatok pasívnej vecnej legitimácie žalovaného subjektu vadu žaloby, ktorú by sa mal súd pokúsiť odstrániť, ale je - podľa názoru súdu prvej inštancie - dôvodom pre zamietnutie žaloby.

2. Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Bratislave (ďalej „odvolací súd“) rozsudkom zo 17. mája 2016 sp. zn. 5 Co 489/2012 napadnutý rozsudok potvrdil; rozhodol tiež o trovách odvolacieho konania. V odôvodnení uviedol, že žalobkyňa v žalobe označila za žalovaného Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, teda ten istý ústredný orgán štátnej správy, ktorý požiadala o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody. Aj podľa právneho názoru odvolacieho súdu nie je žalovaný v danom prípade nositeľom zodpovednosti za škodu žalobcu, preto nie je pasívne vecne legitimovaný. Na doplnenie argumentácie súdu prvej inštancie, s ktorou sa plne stotožnil a na ktorú poukázal, odvolací súd dodal, že

nositeľom právnej povinnosti je tu štát, teda nie ústredný orgán štátnej správy, ktorý za štát iba koná [§ 21 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“)]. V súvislosti s tým odvolací súd poukázal na to, že žalovaný vo vyjadrení k žalobe upozornil, že žaloba smeruje proti tomu, kto nie je pasívne vecne legitimovaný, žalobkyňa ale ani po tom neoznačila za žalovaného štát. Aj podľa právneho názoru odvolacieho súdu nemožno riadne označenie nesprávneho (nezodpovedného) subjektu považovať za vadu žaloby, ktorú by bolo potrebné odstraňovať postupom podľa § 43 ods. 1 O.s.p. [v súvislosti s tým odvolací súd poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 73/2015]. Uzavrel, že ak by súd prvej inštancie vyzýval žalobkyňu na odstraňovanie „vád“ žaloby, išlo by o procesne neprípustné poučovanie procesnej strany v hmotnoprávnej otázke (vecnej legitimácie). Takéto poučenie by sa priečilo zásade rovnosti procesných strán. Z týchto dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny (§ 219 O.s.p.).

3. Proti uvedenému rozsudku podala žalobkyňa (30. septembra 2016) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. f/ a tiež § 421 ods. 1 písm. b/ a c/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Na bližšie odôvodnenie uviedla, že z obsahu žaloby a zo skutkových okolností, z ktorých vyvodzovala žalobou uplatnený nárok na náhradu škody bolo zrejmé, že za zodpovedný subjekt považuje štát, nie štátny orgán, ktorý nevyhovelo jej žiadosti o predbežné prerokovanie nároku a ktorý potom označila za žalovaného. Uvedený vnútorný logický rozpor medzi skutkovými okolnosťami a ich vyjadrením v žalobe mal súd prvej inštancie považovať za vadu podania (žaloby) a bolo jeho povinnosťou vyzvať ju na odstránenie tejto vady postupom podľa § 43 ods. 1 O.s.p. Žalobkyňa poukázala na to, že k rovnakému názoru dospel najvyšší súd nielen v rozhodnutí spomenutom samotným odvolacím súdom (sp. zn. 3 Cdo 73/2015), ale aj v ďalších rozhodnutiach, napríklad sp. zn. 3 Cdo 78/2007. Pokiaľ nebol v danom prípade zachovaný zákonu zodpovedajúci postup, došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 písm. f/ CSP, v dôsledku ktorej rozhodnutie odvolacieho súdu (zároveň) „spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 421 ods. 1 písm. a/, c/)“. Z týchto dôvodov žiadala rozsudky odvolacieho a prvoinštančného súdu zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaný sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala za účinnosti CSP v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) procesná strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 419 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu; dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale tiež dôvodné.

6. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex.

6.1. Dovolanie je v CSP upravené ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu.

6.2. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu [k tomu porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu napríklad sp. zn. 1 Cdo 238/2013, 3 Cdo 44/2016, 5 Cdo 264/2014, 8 Cdo 13/2016 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte uvádza v zátvorke odkaz na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)].

7. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle §

419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

8. Rozhodnutia, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 420 a § 421 CSP. Žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z oboch ustanovení. Ustanovenia CSP, ktoré sa vzťahujú na dovolacie konanie, výslovne neupravujú, či prichádza do úvahy takéto súbežné uplatnenie prípustnosti dovolania.

9. Otázka možnosti súbežného uplatnenia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle týchto ustanovení CSP bola riešená veľkým senátom občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktorý v uznesení z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017 medziiným konštatoval:

9.1. Dovolanie vo všeobecnej rovine (ako procesnoprávny inštitút civilného sporového konania, v ktorom ide o bližšie nešpecifikované práva a povinnosti konkrétne neurčených procesných strán) je síce procesný nástroj zákonodarcom právne upravený tak, aby bol spôsobilý plniť úlohu nástroja jednak na nápravu dôsledkov procesných väd (zmätočnosti), jednak na nápravu nesprávneho právneho posúdenia; v konkrétnej rovine - ako opravný prostriedok podaný žalobcom alebo žalovaným v ich konkrétnom spore - ale dovolanie (z dôvodov uvedených ďalej) môže plniť len jednu z týchto úloh. Súbežné plnenie oboch funkčných úloh dovolania v jednom a tom istom dovolacom konaní je vylúčené. Je preto na dovolateľovi, aby sa rozhodol, ktorú z týchto úloh má ním podané dovolanie plniť.

9.2. Oproti úprave účinnej pred 1. júlom 2016 ide nová právna úprava ďalej v tom zmysle, že nevyžaduje len to, aby bol dovolateľ - fyzická osoba, ktorá nemá právnické vzdelanie, zastúpený advokátom, ale aj to, aby už podané dovolanie bolo spísané advokátom (§ 429 ods. 1 veta druhá CSP). Zmyslom tejto právnej úpravy je vytvoriť v civilnom sporovom konaní procesný filter na zjavne neopodstatnené, neprípustné, protirečivé alebo rozporuplné dovolania a zabezpečiť, aby podané dovolanie malo všetky potrebné náležitosti.

9.3. Pri oboznamovaní sa s obsahom dovolania, prípustnosť ktorého dovolateľ vyvodzuje, dokladá a argumentačne odôvodňuje súbežne z § 420 a § 421 CSP, dovolací súd neprehliada argumentáciu procesnej strany vyjadrenú advokátom v ním spísanom dovolaní, túto argumentáciu zohľadňuje a berie na zreteľ, musí ju však nevyhnutne podrobiť analýze, na základe výsledku ktorej potom musí uskutočniť selekciu dovolacej argumentácie z hľadiska jej relevantnosti pre konkrétne dovolacie konanie. Nová právna úprava nevytvára dovolateľovi priestor na to, aby v dovolacom konaní či už z dôvodu neistoty alebo nedostatku úplného presvedčenia o správnosti svojej dovolacej argumentácie pokusne uplatňoval popri sebe rozmanité, hypotetické alebo navzájom sa vylučujúce dôvody a skúšal, ako budú prijaté dovolacím súdom.

9.4. Súbežné uplatnenie prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP a podľa § 421 CSP vedie k tomu, že dovolací súd zohľadní síce celú dovolaciu argumentáciu, za základ pre svoje rozhodnutie - a to z celkom zreteľných logických dôvodov vyplývajúcich zo vzájomného vzťahu týchto ustanovení CSP - ju ale nemôže vziať v celej jej šírke.

9.5. I keby bola v niektorom odvolacom konaní riešená právna otázka mimoriadne zaujímavá, aktuálna a pre prax všeobecných súdov osobitne významná, ktorá bola prípadne odvolacím súdom spracovaná na najvyššej odbornej úrovni, nemôže byť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré vôbec nemalo byť vydané (lebo došlo k vade zmätočnosti uvedenej v § 420 CSP), podkladom pre najvyšším súdom uskutočnené posúdenie z hľadiska toho, či došlo k odklonu riešenia tejto otázky od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), alebo či ide o otázku dosiaľ nevyriešenú dovolacím súdom (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), alebo či je táto otázka dovolacím súdom riešená rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP). Dovolanie nemôže byť úspešne založené na argumentácii týkajúcej sa nesprávnosti právneho posúdenia odvolacieho súdu v niektorej právnej otázke (§ 421 CSP), keď je v ňom súbežne uplatnená (protirečivá) argumentácia dovolateľa, podľa ktorej odvolací súd za daného procesného stavu (zmätočnosti) vôbec nemal prikročiť k právnenému posúdeniu ako takému.

9.6. Zásada, podľa ktorej dovolateľ nemôže uplatniť popri sebe viaceré, navzájom protichodné alebo logicky sa vylučujúce dôvody prípustnosti dovolania, sa neuplatňuje iba vo vzájomnom (horizontálnom) vzťahu ustanovení § 420 a § 421 CSP, ale tiež vo vnútri týchto ustanovení [vo vertikálnom usporiadaní jednotlivých dôvodov prípustnosti dovolania v rámci toho istého ustanovenia (samostatne v rámci § 420

CSP a v rámci § 421 CSP)]. Pokiaľ sa v dovolaní namieta nielen jedna procesná vada zmätočnosti, dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti tohto mimoriadneho opravného prostriedku musí zväžiť, či sú jednotlivé aspekty tvrdených dôvodov prípustnosti dovolania kompatibilné alebo či sa snád' navzájom nevyučujú.

10. Uvedeným rozhodnutím veľkého senátu, ktoré je dostupné aj na internetovej stránke najvyššieho súdu (www.nsud.sk), sú senáty najvyššieho súdu viazané (§ 48 ods. 3 veta prvá CSP).

11. Ústavný súd v uzneseniach sp. zn. II. ÚS 513/2017 a II. ÚS 465/2017 konštatoval, že „rešpektuje koncepciu opravných prostriedkov, tak ako si ju nastaví najvyšší súd, ak je to v medziach úpravy (porovnaj II. ÚS 398/08)“. Rovnako ústavný súd rešpektuje výklad a aplikáciu ustanovení ... (poznámka: civilného procesného kódexu) ... upravujúcich dovolacie dôvody tak, ako si ich nastaví najvyšší súd.

11.1. Ako zjavne neopodstatnenú odmietol ústavný súd sťažnosť smerujúcu proti rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 42/2017 vychádzajúceho zo záverov rozhodnutia veľkého senátu sp. zn. 1 VCdo 2/2017; ústavný súd v bode 21. odmietajúceho uznesenia sp. zn. I. ÚS 380/2017 uviedol, že najvyšší súd dospel k svojim právnym záverom ústavne konformným spôsobom.

11.2. Ústavný súd v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, ktorým takisto odmietol ako zjavne neopodstatnenú sťažnosť smerujúcu proti rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 55/2017 vychádzajúceho zo záverov rozhodnutia veľkého senátu sp. zn. 1 VCdo 2/2017 uviedol, že „preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, pričom nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala, že postup najvyššieho súdu by nemal oporu v zákone alebo v judikatúre najvyššieho súdu“; v tom istom uznesení dodal, že „právny názor najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania je vzhľadom na skutkový stav v sťažovateľovej veci v napadnutom uznesení zdôvodnený ústavne udržateľným spôsobom“.

12. Trojčlenný senát 3 C najvyššieho súdu, riadiac sa právnymi závermi vyjadrenými v označenom rozhodnutí veľkého senátu, skúmal prípustnosť dovolania žalobkyne len podľa ustanovenia § 420 CSP (nezaoberal sa teda prípustnosťou jej dovolania z hľadiska ustanovenia § 421 CSP).

13. Žalobkyňa v danom prípade tvrdí, že napadnutý rozsudok bol vydaný v konaní, v ktorom došlo k procesnej vade zmätočnosti uvedenej v § 420 písm. f/ CSP. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu zmätočnosti uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

15. Žalobkyňa procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP vyvodzuje z procesného postupu súdu, ktorý napriek tomu, že jej žaloba bola vadná (v dôsledku vnútorného rozporu medzi: a/ v nej opísanými rozhodujúcimi skutkovými okolnosťami a b/ tým, voči komu uplatňuje nárok na náhradu škody), nevyzval ju na odstránenie vady a o žalobe meritórne rozhodol. Vzhľadom na predmetnú dovolaciu argumentáciu bolo v preskúmanom prípade potrebné posúdiť, či žalobkyňa opodstatnene súdom vytýka, že nesprávnym procesným postupom, konkrétne zanedbaním procesnej povinnosti vyplývajúcej z § 43 ods. 1 O.s.p., znemožnili žalobkyni, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. Najvyšší súd mal pri posudzovaní opodstatnenosti dovolacej argumentácie na zreteli naďalej aktuálne závery, ku ktorým dospel ústavný súd vo viacerých rozhodnutiach (vydaných do 30. júna 2016)

konštatujúc, že výklad a používanie § 43 ods. 1 a 2 O.s.p. musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (viď napríklad sp. zn. II. ÚS 154/08, I. ÚS 361/2010, II. ÚS 675/2016, III. ÚS 833/2016).

17. V rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 362/2017 ústavný súd s dopadom na spory týkajúce sa zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci uviedol, že v sporoch tejto povahy „judikátorným smerovaním je dôsledné využívanie poučovacej povinnosti. Zvlášť je to namieste pri náhradách škody za nezákonné zásahy do osobnej slobody“. V inom rozhodnutí (sp. zn. II. ÚS 675/2016) ústavný súd uzavrel, že ak bol žalobcom v žalobe o náhradu škody ako žalovaný označený len orgán oprávnený v mene štátu konať (Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky), pričom z iných častí žaloby zjavne vyplývalo, že smeruje proti štátu, bolo povinnosťou konajúceho všeobecného súdu žalobcu vyzvať na odstránenie vady žaloby spočívajúcej v jej nezrozumiteľnosti z dôvodu neurčitosti.

18. Obdobné právne závery prijal v minulosti aj vec prejednávajúci senát 3 C najvyššieho súdu.

18.1. V odvolacím súdom konkrétne označenom rozhodnutí (3 Cdo 73/2015) konštatoval existenciu vnútorného rozporu medzi skutkovým vymedzením žaloby a tým, proti komu bola podaná. Žaloba nesmerovala proti tomu, koho mal žalobca zreteľne na mysli, ale proti odlišnému subjektu. Uvedený vnútorný logický nesúlads mal za následok nezrozumiteľnosť návrhu, so zreteľom na ktorú bol namieste postup podľa § 43 ods. 1 O.s.p.

18.2. V rozhodnutí, na ktoré poukázala dovolateľka (3 Cdo 78/2007) najvyšší súd uviedol, že dôvodom pre procesný postup súdu podľa § 43 ods. 1 O.s.p. nie je len neúplné, nepresné, neurčité alebo nezrozumiteľné označenie účastníka konania, prípadne chyba pri písomnom vyhotovení žaloby, ale tiež skutočnosť, že medzi opísaním rozhodujúcich skutkových okolností a vymedzením osôb účastníkov konania je vnútorný (logický) rozpor.

18.3. Podobne v inom dovolacom konaní (3 Cdo 78/2004) najvyšší súd konštatoval, že ak žalobkyňa v žalobe výslovne uviedla, že zodpovedným subjektom je štát, za žalovaného ho ale neoznačila, bol údaj označujúci žalovaný subjekt v logickom rozpore s opísaním rozhodujúcich skutočností (odôvodnením) žaloby. Žalobkyňa tým, ako v žalobe označila žalovaný subjekt, v danom procesnom úkone (žalobe) vyjadrila vôľu, ktorú v skutočnosti (vzhľadom na opísanie rozhodných skutočností) zreteľne prejavíť nechcela. Išlo preto o podanie vadné v zmysle § 43 O.s.p. Súd prvého stupňa mal preto postupovať podľa uvedeného ustanovenia.

18.4. Vec preskúmajúci senát najvyššieho súdu sa obdobne o vade podania zmienil aj v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 68/2014, v ktorom uviedol, že dôvodom „pre procesný postup súdu podľa § 43 ods. 1 O.s.p. nie je len neúplné, nepresné, neurčité alebo nezrozumiteľné vyjadrenie toho, ktorému súdu je podanie určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka a čo sleduje, ale tiež skutočnosť, že je vnútorný (logický) rozpor medzi tým, čo účastník na jednej strane tvrdí a na druhej strane požaduje.

19. V konaní, ktoré bolo vedené na najvyššom súde pod sp. zn. 1 Cdo 211/2013 (a týkalo sa veci s preskúmanou vecou skutkovo a právne azda najpodobnejšej), dovolací súd uviedol, že žalobca „v žalobe za subjekt zodpovedný za vzniknutú škodu označil Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. Podľa odôvodnenia žaloby svoj nárok vyvodzoval zo zákona č. 58/1969 Zb., pričom citoval konkrétne ustanovenia § 1 ods. 1, 2 a § 9 o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, z ktorých je zrejmá zodpovednosť štátu, i keď v žalobe za subjekt zodpovedný za vzniknutú škodu označil iný subjekt. Medzi skutkovým a právnym odôvodnením žaloby, ktorou bol uplatnený nárok zo zodpovednosti štátu, t.j. proti štátu, a označením žalovaného, ktorý v takýchto prípadoch je len orgánom konajúcim v mene štátu, bol zjavný logický rozpor. Tento rozpor mal za následok nezrozumiteľnosť žaloby vo forme jej neurčitosti. V zmysle ustanovenia § 43 ods. 1 O.s.p. bolo povinnosťou súdu prvého stupňa uznesením vyzvať žalobcu na odstránenie tejto vady žaloby. Prvostupňový súd však takto nepostupoval, ale vo veci meritórne rozhodol. Z uvedeného nedostatku v postupe súdu prvého stupňa nevyvodil žiadny dôsledok ani odvolací súd. Tým bolo konanie pred oboma

súdmi postihnuté vadou vyplývajúcou z § 237 písm. f/ O.s.p., t.j. odňatím možnosti žalobcu konať pred súdom, zakladajúcou prípustnosť a zároveň dôvodnosť podaného dovolania“.

20. Podľa právneho názoru vec prejednávajúceho senátu sú vyššie uvedené závery, prijaté najvyšším súdom pred 30. júnom 2016, plne opodstatnené aj za právnej úpravy platnej a účinnej po tomto dni.

21. Najvyšší súd, vychádzajúc z týchto právnych náhľadov, vzal v danom prípade pri rozhodovaní na zreteľ, že žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala náhrady škody, ktorá jej mala byť spôsobená nesprávnym úradným postupom orgánov (štátu) činných v trestnom konaní. Z odôvodnenia žaloby vyplýva, že svoj nárok vyvodzovala zo zákonov, ktoré upravujú zodpovednosť (štátu) za škodu spôsobenú pri výkone štátnej (verejnej) moci. Žalobkyňa v žalobe označila za žalovaného Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, aj keď z obsahu jej žaloby (posudzujúc tejto procesný úkon podľa jeho obsahu) je zrejmé, že uplatnila nárok na náhradu škody titulom zodpovednosti štátu. Z uvedeného nepochybne vyplýva zjavný rozpor medzi skutkovým a právnym odôvodnením žaloby, ktorou bol uplatnený nárok proti štátu, a označením žalovaného, ktorý v takýchto prípadoch je len orgánom konajúcim za štát. V zmysle § 43 ods. 1 O.s.p. mal uvedený rozpor viesť súd prvej inštancie k tomu, aby žalobkyňu poučil o tom, že jej žaloba je vadná (vnútorne rozporná) a vyzval ju, aby v určenej lehote odstránila túto vadu žaloby.

22. Z obsahu spisu vyplýva, že súd prvej inštancie takto nepostupoval, ale vo veci meritórne rozhodol (žalobu zamietol pre nedostatok pasívnej legitímácie žalovaného). Na túto procesnú nesprávnosť neprihliadol ani odvolací súd. So zreteľom na to dospel dovolací súd k záveru, že žalobkyňa opodstatnene namieta, že súdy jej nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Predmetná procesná vada zakladá nielen prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, ale je zároveň dôvodom, so zreteľom na ktorý treba napadnuté rozhodnutie zrušiť.

23. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Dovolací súd podľa týchto ustanovení zrušil rozsudky odvolacieho a prvoinštančného súdu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

24. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

25. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.